

Załącznik
do UCHWAŁY NR XVI/116/16
RADY GMINY DUBENINKI
z dnia 27 lipca 2016 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE DUBENINKI
NA LATA 2016 - 2018**

Dubeninki 2016

Spis treści

Rozdział I. Wiadomości ogólne

1. Wstęp
2. Podstawa prawna programu
3. Analiza SWOT
4. Diagnoza środowiska lokalnego

Rozdział II. Zadania i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny

1. Cele, zadania i realizatorzy programu
2. Adresaci programu
3. Źródła finansowania programu
4. Monitoring i ewaluacja

I. Wiadomości ogólne

1. Wstęp

Rodzina jest podstawowym środowiskiem funkcjonowania i rozwoju dziecka, które powinno zapewnić mu bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne. Środowisko rodzinne oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na dziecko, przekazując mu system wartości, tradycje, kształtując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest też najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego, jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 w Gminie Dubeninki jest **utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych**. System wsparcia ma na celu przywrócenie zdolności do prawidłowego funkcjonowania rodzin poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Działania realizowane w ramach programu będą skoncentrowane na dzieciach i całych rodzinach, również w sytuacjach, gdy dzieci zostaną umieszczone poza rodziną biologiczną. Ma to na celu pomoc w odzyskaniu przez rodziców funkcji opiekuńczych tj. umożliwienie dziecku powrotu do środowiska rodzinnego.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych ról. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

2. Podstawa prawna programu

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 w Gminie Dubeninki określa zadania własne Gminy wynikające z aktów prawnych:

- a) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- b) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
- c) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- d) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

3. Analiza SWOT

W celu opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 dokonano analizy SWOT.

Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych).

Tabela 1. Analiza SWOT

WSPARCIE RODZINY NA TERENIE GMINY DUBENINKI

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - doświadczenie i wiedza pracowników GOPS w zakresie wsparcia rodziny; - znajomość zasobów środowiska lokalnego; - możliwości korzystania ze szkoleń oraz studiów podyplomowych, specjalizacji przez kadrę ośrodka pomocy; - zatrudnienie asystenta rodziny; - poparcie działań przez samorząd gminny, współpraca w zakresie wsparcia rodziny; - działalność placówek oświatowych, kulturalnych, organizacji pozarządowych z terenu gminy na rzecz rodziny; - modernizacja świetlic, boisk i sali gimnastycznych, doposażanie w nowoczesny sprzęt; - realizacja rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”; - realizacja projektu „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu”; - realizacja Karty Dużej Rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak świetlic socjoterapeutycznych dla młodzieży zagrożonej; - utrudniony dostęp do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego; - zbyt mała aktywność ze strony społeczności lokalnej do współpracy; - brak ośrodków wsparcia dziennego; - ograniczone środki finansowe na poszerzenie oferty wsparcia rodziny, - małe zaangażowanie ze strony rodzin dysfunkcyjnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości w zakresie znaczenia i wartości rodziny; - wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia; - wzrost świadomości rodziców w zakresie wypełniania przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczej, - możliwości pozyskiwania środków finansowych z zewnątrz, - zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia; - współpraca instytucji działających na rzecz rodziny; - większa kondycja finansowa rodzin w związku z rządowym wsparciem 500+. 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost kosztów utrzymania rodziny; - stereotypowe postrzeganie ośrodka pomocy jako instytucji wspierającej tylko finansowo; - brak autorytetów dla młodego pokolenia; - zagrożenia wynikające z cywilizacji; - pojawiające się nowe uzależnienia; - niespójne przepisy prawa; - degradacja relacji rodzin.

Dokonana analiza pozwoliła wyznaczyć kierunki działań na kolejne lata realizacji programu.

4. Diagnoza środowiska lokalnego

Według definicji wskazanej w art. 16 pkt 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (D. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.) rodzina określana jest jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”.

Z analiz danych sprawozdawczych prowadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubeninkach wynika, że niezbędna jest praca w zakresie wsparcia rodzin na różnych płaszczyznach. Pod opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dubeninkach aktualnie znajduje się 56 rodzin, w których wychowuje się 118 dzieci.

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin korzystających w 2015 roku z pomocy społecznej z wyszczególnieniem liczby posiadanych przez nich dzieci.

Tabela nr 2.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2015 roku z podziałem na liczbę dzieci w rodzinie

	Liczba dzieci w rodzinie						Ogółem:
	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci	6 i więcej dzieci	
Liczba rodzin	26	21	17	6	1	0	71

Najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej przez rodziny z Gminy Dubeninki jest bezrobocie, niskie dochody, a także bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, uzależnienie od alkoholu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubeninkach prowadzi pracę socjalną z rodzinami zagrożonymi problemem alkoholowym. W tym zakresie współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W 2015 roku na badanie w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu skierowano 4 osoby.

Na terenie Gminy Dubeninki wspiera się rodziny dotknięte przemocą w rodzinie.

W tym zakresie działa powołany Zespół Interdyscyplinarny. W 2015 roku wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w 23 rodzinach, w tym w 6 rodzinach z dziećmi.

W sytuacji, gdy rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub prawa te zostają im ograniczone, sąd wydaje postanowienie o ustanowieniu nad dzieckiem pieczy zastępczej.

Z terenu Gminy Dubeninki w 2015 roku 9 dzieci przebywało w pieczy zastępczej, aktualnie umieszczonych jest 7 dzieci.

Aby zapobiegać sytuacjom odebrania dziecka z naturalnego środowiska rodzinnego, rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej są objęte wsparciem asystenta rodziny.

W 2015 roku w Gminie Dubeninki asystent rodziny wspierał 9 rodzin z dziećmi, w 2014 roku 11 rodzin, a w 2013 roku obejmował wsparciem 8 rodzin.

Edukacja szkolna w gminie Dubeninki realizowana jest w 2 szkołach podstawowych oraz w gimnazjum.

Tabela nr 3.

Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjum w roku szkolnym 2015/2016

Szkoła	Liczba dzieci
Oddział przedszkolny– kl. „0”	28
Szkoły podstawowe	175
Gimnazjum	101

W roku szkolnym 2015/2016 27% dzieci i uczniów objętych jest pomocą w formie dożywiania w ramach rządowego programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”.

W szkołach co roku realizowane są liczne programy profilaktyczne z zakresu profilaktyki uzależnień, kształtowania prawidłowych nawyków dbania o zdrowie i bezpieczeństwo. Dzieci uczestniczą w biwakach, wycieczkach szkolnych, koloniach letnich. Organizowane są zajęcia pozalekcyjne podczas ferii zimowych i wakacji.

Na bieżące potrzeby lokalnej społeczności wychodzi również Gminne Centrum Kultury w Dubeninkach, które realizuje różnorodne formy działań otwarte na różne grupy wiekowe oraz Parafie Rzymsko-Katolickie z terenu gminy.

Prowadzone działania współfinansowane są z Gminnego Programu Rozwiązywania problemów Alkoholowych.

Rozdział II. Zadania i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny

1. Cele, zadania i realizatorzy programu.

Głównym celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Dubeninki jest:

WSPIERANIE RODZINY I TWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH PRAWIDŁOWEMU WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ.

Cele szczegółowe

1) Podejmowanie działań interdyscyplinarnych w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym

ZADANIA:

- Współpraca z podmiotami i instytucjami działającymi na rzecz rodziny w kryzysie;
- Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą;
- Działania profilaktyczne i edukacyjne na rzecz dzieci i rodziców;
- Pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami;
- Opracowywanie i wdrażanie projektów i programów na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- Zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego dla rodziców i dzieci oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy;
- Zapewnienie rodzinom niewydolnym wychowawczo wsparcia i pomocy asystenta rodziny;
- Wspieranie i propagowanie wolontariatu.

2) Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin

ZADANIA:

- Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia (zasiłki okresowe, celowe, świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze, pomoc osobom uprawnionym do alimentów, stypendia i zasiłki szkolne, dodatki mieszkaniowe);
- Zapewnienie osobom doznającym przemocy miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej;
- Świadczenie pomocy w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”;
- Pośredniczenie w przekazywaniu żywności rodzinom najuboższym;
- Edukacja rodziców i dzieci w zakresie profilaktyki zdrowotnej;
- Zabezpieczenie środków finansowych na partycypowanie w kosztach pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

3) Monitorowanie sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych

ZADANIA:

- Regularne monitorowanie sytuacji dzieci w rodzinach dotkniętych sytuacją kryzysową poprzez pracę socjalną prowadzoną przez pracowników socjalnych;
- Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia;
- Sprawdzanie stanu bezpieczeństwa członków rodzin dotkniętych przemocą poprzez stały kontakt z dzielnicowym terenu Gminy Dubeninki;
- Współpraca z innymi instytucjami świadczącymi pomoc na rzecz rodzin np. PCPR, policją, sądem, kuratorami.

4) Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży i minimalizowanie tego zjawiska

ZADANIA:

- Zapewnienie dzieciom wypoczynku letniego, w tym organizowanie wolnego czasu;
- Tworzenie i realizowanie programów i projektów dla dzieci z rodzin zagrożonych niedostosowaniem społecznym;
- Organizowanie cykli szkoleń, wykładów, spektakli dla rodziców, dzieci i młodzieży z zakresu profilaktyki w zapobieganiu uzależnieniom, cyberprzemocy, agresji i radzenia sobie ze stresem;
- Organizowanie dodatkowych zajęć dydaktyczno-wychowawczych dla uczniów z trudnościami;
- Prowadzenie zajęć w świetlicach szkolnych i wiejskich;
- Udzielanie wsparcia pedagogicznego uczniom;
- Współpraca wszystkich podmiotów pracujących na rzecz dzieci.

Powyższe zadania realizować będą:

- Urząd Gminy Dubeninki,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubeninkach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny w Dubeninkach,

- Szkoły Podstawowe i Gimnazjum w Dubeninkach,
- Gminne Centrum Kultury w Dubeninkach,
- Placówki służby zdrowia działające na terenie Gminy Dubeninki,
- Parafie Rzymsko-Katolickie,
- Organizacje pozarządowe.

Gminny program zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin z terenu Gminy Dubeninki. Wspieranie rodzin będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie w pierwszej kolejności stworzone zostaną możliwości samodzielnego rozwiązywania problemów przy wykorzystaniu własnych umiejętności. Wsparcie instytucyjne będzie wdrażane w sytuacji, gdy rodzina znajdzie się w sytuacji kryzysowej, której sama nie będzie w stanie rozwiązać. Zadania wynikające z powyższego programu realizowane będą zgodnie z zasadą subsydiarności i z uwzględnieniem podmiotowości dzieci i rodziny.

2. Adresaci programu

Gminny Program Wspierania rodzin w Gminie Dubeninki jest adresowany do rodzin zamieszkujących na terenie gminy, w szczególności do rodzin wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem oraz rodzin wymagających wsparcia ze strony profesjonalnych służb społecznych.

Program kierowany jest głównie do:

- rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- dzieci i młodzieży, którym rodzina nie zapewnia i nie sprawuje należytej opieki,
- rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i zagrożonych kryzysem, w których występują konflikty, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo i inne negatywne zjawiska zachodzące w rodzinach,
- rodzin dotkniętych przemocą,
- przedstawicieli instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

3. Źródła finansowania programu

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 odbywać się będzie z budżetu Gminy Dubeninki, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

4. Monitoring i ewaluacja

Program będzie koordynowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubeninkach. W ramach ewaluacji programu prowadzony będzie monitoring. Głównymi obszarami monitorowania będą wyznaczone zadania.

Monitoring realizacji Programu umożliwi:

- rozpoznanie ilościowe rodzin wymagających pomocy,
- ocenę zaangażowania prowadzonych działań,
- stan zaawansowania prowadzonych działań,
- ocenę stopnia zadowolenia członków rodzin z oferowanej pomocy,

- zebranie informacji, które posłużą do planowania działań profilaktycznych na lata następne i do oceny ich skuteczności.

Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami i organizacjami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw.